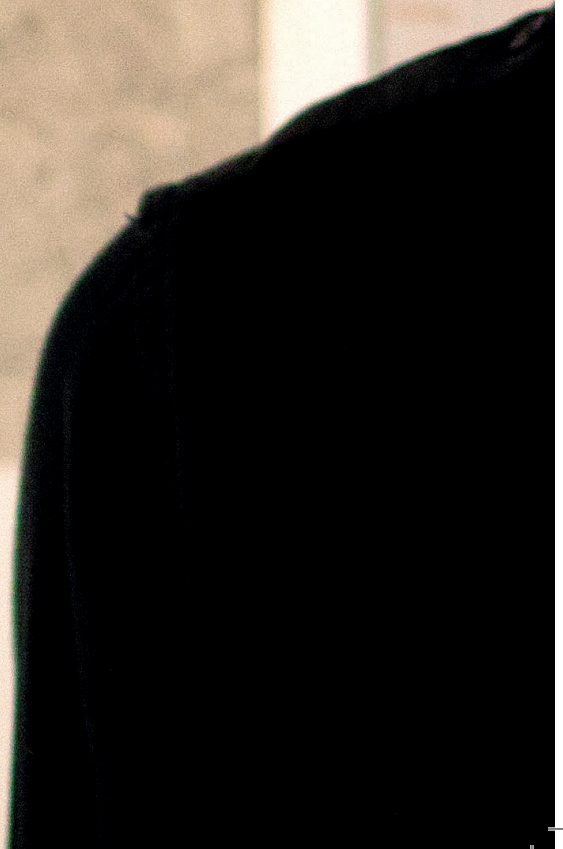

INTERVJU

LANTERNA časopis za kulturu godište I 2016. LANTERNA časopis za kulturu godište I 2016. LANTERNA časopis za kulturu godište I 2016. LANTERNA časopis za kulturu godište I 2016. LANTERNA časopis za kulturu godište I 2016.

NEMO GUĆNOST DA IZIĐEMO IZ PRETIJESNIH ČIZAMA

*Intervju s Darkom
Šeparovićem*

*Marija Barčot, Vela Luka
marija.barcot@gmail.com*

Darka znam otprilike otkad znam za sebe. Osim što smo proteklih dvadesetak godina (skoro i trideset!), otkako smo prohodali, išli putevima koji su se manje - više uvijek spajali i isprepletali, na Otoku su nam i kuće jedna blizu druge. Možda je to i prva odrednica koja je definirala naš odnos od najranijeg djetinjstva, taj zajednički hod. Prvu Darkovu knjigu pjesama dobila sam s posvetom „Mariji, jer smo se često zajedno penjali prema kući“.

Jutra su započinjala tako da bih svratila do njegove kuće. Otud smo zajedno nastavljali u vrtić, a zatim nešto kasnije u školu gdje smo godine osnovnoškolskog obrazovanja prosjedili zajedno. Još nešto kasnije dijelili smo sudbinu putovanja na relaciji Zagreb – Vela Luka.

U međuvremenu je prošlo dvadeset i kusur godina prijateljstva.

Prije otprilike šest godina Darko me prvi put zatekao sa svojim tekstovima. Elektroničkom poštom poslao mi je svoje početničke prozne i poetske izražaje, za koje ja, iskreno, nisam znala što bih mislila.

To je možda ujedno i odgovor na pitanje *Zašto baš Darko kao tema intervjua u prvom broju ovog časopisa?* Zanimljivo je kako možete poznavati osobu cijeli svoj život, držati je za svog prijatelja, a da vam ipak jedan dobar dio nje ostane nepoznat i nedodirljiv.

Samim time prirodno se nametnulo prvo pitanje u ovome razgovoru, zašto on, zapravo, piše? Što ga to stimulira, motivira, odakle ideja i volja?

Naravno da bi sve to bilo besmisleno i nevažno, barem što se šireg puka tiče, da struka nije prepoznala njegov rad i stvaralaštvo. Iako bi inače bilo prikladno upotrijebiti onu poznatu sintagmu kako je on *mladi pisac u usponu*, za njega bi takva konstrukcija ipak bila pogrešna. Kada ste pohvaljeni na natječaju *Goran za mlade pjesnike*, dobijete nagradu *Na vrh jezika*, kada vas prepoznaju u književnim krugovima, vi ste se već popeli. Dio ste mlade hrvatske književne kreme, nazivaju vas *glasom generacije koja dolazi* (iako se Darko osobno ne bi složio s tom etiketom).

Darko Šeparović rođen je i odrastao u Veloj Luci, a danas živi i djeluje na relaciji Vela Luka – Zagreb, s naglaskom na drugu lokaciju. Diplomirao je na zagrebačkom Arhitektonskom fakultetu. Za razliku od većine mladih radi u

Darko Šeparović je arhitekt i radi u struci, a slobodno vrijeme ispunjava dokolicom, književnim „samoobrazovanjem“, čitanjem i pisanjem. Rukopisom „Autopilot“ je osvojio nagradu „Na vrh jezika“.

struci, a slobodno vrijeme ispunjava dokolicom, književnim „samoobrazovanjem“, čitanjem i pisanjem. Svoje tekstove i pjesme objavljivao je u *Zarezu*, *Quorumu*, *Autsajderskim fragmentima*, *knjigomat.com*, *agoncasopis.com*, te često gostuje na književnim večerima po cijelom regionu. Za rukopis „Privikavanje“ pohvaljen je na natječaju za nagradu Goran za mlade pjesnike 2012.

Rukopisom „Autopilot“ je osvojio nagradu *Na vrh jezika* za godinu 2014./15., a koju već deset godina dodjeljuje nakladnička kuća Algoritam u suradnji s dvotjednikom za kulturu *Zarez*. Rukopis koji je nastajao u periodu četiri i pol godine, oknjižen je u studenom 2015., a glavni urednici knjige bili su Kruno Lokotar i Marko Pogačar.

Darko je izvrstan sugovornik koji će vam o književnosti puno toga reći, o sebi – jako malo.

Krenut ćemo s najprostijim, istovremeno i najsloženijim pitanjem. Zašto pišeš?

Pisanje se rijetko javlja kao svjesna, planirana odluka, a češće kao neplanirana fizička radnja iza koje stoje police pročitanih knjiga i prepuna skladišta onih koje tek treba pročitati, to je ujedno i pokušaj davanja odgovora na sumnje i suočavanje s privatnim kontekstom unutar naše suvremenosti, a sve s namjerom koju bi trebali zaokružiti jasni estetski kriteriji.

Tko je zapravo pisac? Što je to što ga čini piscem? I, kako postati pisac, a ne samo onaj koji nešto piše?

Tehnološka evolucija omogućila nam je svakodnevno ostavljanje napisanih riječi, bilo kao *Facebook* statuse, komentare ispod članaka na portalima, *WhatsApp* poruke, itd. Većina od toga je internetski mulj i ne zaslužuje nikakvu čitateljsku pažnju, ali svi smo mi na neki način pisci, ostavljamo pisane tragove iza sebe, njima se možemo vraćati i drugi ih mogu čitati. Bilo bi zanimljivo vidjeti na godišnjoj razini koliko riječi svatko od nas napiše, mislim kako bi ta brojka svih iznenadila. Ako pisanje shvatimo kao normalni posao koji uključuje čitanje i dobro poznavanje vlastitih prethodnika i suvremenika, pronalaženje referentnih autora unutar teme o kojoj želimo pisati, i veliki trud koji treba uložiti u suvislo slaganje vlastitih riječi, vrlo brzo ćemo moći razaznati tko je pisac, a tko samo udara po plastičnim slovima. Pisanje možda prije svega treba demistificirati od onog romantičarskog boemskog klišeja s početka 20. st., npr. naš Korčulanin Petar Kanavelić je 1660. godine dobio honorar od dvanaest lira zato što je u povodu dolaska providura Cornara ispjevao neke pohvalnice, već tada imali smo svijest o važnosti ljudi čiji je posao pisanje. Pisac se ne postaje odlukom ili nekakvim dekretom već temeljitim poznavanjem polja unutar kojeg želiš djelovati.

Pišiš li „dnevnički“ ili je tvoja poezija tu da dotakne Drugog, razmišljaš li kakav će učinak tvoj tekst imati na čitatelja?

Na početku pisanja postoji ideja ili tematska preokupacija koja može biti samo jedna riječ oko koje se onda zavrti pjesma ili duži prozni tekst, možda i čitav roman. Nakon što se ideja počne razvijati kreće njezino brušenje, dovođenje na mjeru kojom će se ideja očistiti od viškova. Taj posao nije ugodan niti mogu

reći da u njemu uživam. On zahtjeva prostor samoće i posvećenosti kojeg svi mi danas imamo jako malo. Najčešće neka dobra ideja sklizne iz zamišljenog pravca i ostane samo na skici. U tom procesu ne postoji svijest o nekom imaginarnom, savršenom čitatelju koji će taj tekst čitati. Pišem kolebljivo, a cilj je nepoznat.

„Taj posao nije ugodan niti mogu reći da u njemu uživam. U tom procesu ne postoji svijest o nekom imaginarnom, savršenom čitatelju koji će taj tekst čitati. Pišem kolebljivo, a cilj je nepoznat.“

Može li poezija biti dobra ako nije iskrena? Mora li pisac nužno ogoliti dušu da bi uspio ili je tu nešto drugo posrijedi?

Iskrenost je varljiva mjerna jedinica valoriziranja književnosti. Zsigurno su i starlete koje pišu dnevničke memoare iskrene u svojoj namjeri pisanja, ali krajnji produkt njihovog pisanja teško možemo nazvati književnošću. Mislim kako je od pisanja puno važnija odluka zašto i zbog čega nešto želimo napisati, ma koliko to ponekad zvučalo idealistički i nemoguće, ako uspijemo odgovoriti na to pitanje vjerojatno hvatamo kurs koji bi nas mogao odvesti prema dobroj knjizi.

U jednom od svojih intervjua rekao si kako se kod pisanja poezije ideja dugo brusi i čisti, a samo pisanje traje kratko. Mjesecima se radi na ideji, traži referentne primjere, čitaš sve što ti dođe pod ruku, a samo pisanje nastoji se maksimalno skratiti. Znači li to onda

da dobar pjesnik mora puno više vremena uložiti u čitanje nego u pisanje? Pobija li onda to onu tezu da je pisanje talent, dar, nalet inspiracije? Kako pomiruješ to dvoje?

Naravno da svaki pisac mora uložiti puno više vremena u čitanje nego li u pisanje jer ne postoji pisanje ako mu nije prethodilo čitanje. Možda prije svega da ti odgovorim kako si ne mogu uzeti za pravo smatrati se piscem na temelju jedne objavljene knjige, kao i zbog temeljnog poštovanja prema svim onim autorima čije su mi knjige nešto značile u životu, mijenjale optiku gledanja na stvari i pomicala granicu razumijevanja književnosti. Teza o talentu samo djelomično stoji, ali ne samo u pisanju nego općenito u svim zanimanjima kojima se čovjek bavi. Talent kao takav u pisanju sudjeluje u minimalnom udjelu, i na njega se ne vrijedi oslanjati.

Što je s kreativnim blokadama, manjkom inspiracije, kako to rješavaš?

Nikada nisam imao kreativnu blokadu, uvijek je to meč koji igraš s riječima i u kojem si rijetko kada pobjednik. Svaki autor ima svoj pristup pisanju, način na koji gradi tekst ili knjigu, u koje vrijeme piše, gdje piše, itd. Već neko vrijeme radim na skici romana, ali nisam ni blizu konačnoj ideji te knjige. Možda se ona zapravo nikada ne dogodi. Tu nije riječ o kreativnoj blokadi, nego nezadovoljstvu kako taj tekst sada izgleda.

Kakva je domaća pjesnička scena, može li se uopće generalizirati?

Teško možemo uopće govoriti o pjesničkoj sceni ili o književnoj sceni uopće. Takva scena bi podrazumijevala čitavu infrastrukturu koja uključuje časopise, nakladnike, urednike koji prate mlade pisce, portale o književnosti, mrežu knjižara, rezidencije, festivale; uvjete koji su kod nas na minimalnoj razini, a koji bi scenu

održavali živom u vremenu kada knjiga ne stoji najbolje. Prepušteni smo kopanju i traženju autora čije bi nam knjige mogle biti zanimljive. Ako tako promatramo scenu, onda postoji niz zanimljivih autora, od mlađih do starijih generacija. Postoji i nekoliko natječaja npr. *Prozak*, *Na vrh jezika* ili *Goranovo proljeće* koji na godišnjoj razini nagrađuju mlade autore. Što se tiče pjesničke scene, antologija koju je pripremio Marko Pogačar „Hrvatska mlada lirika“, daje nam presjek mladih pjesnika/inja i tamo se možemo uvjeriti kako je domaća pjesnička scena živa i raznolika.

Što i koga čitaš?

Uvijek čitam nekoliko knjiga paralelno i nemam žanr koji preferiram. Trenutno čitam zbirku kratkih priča Ružice Aščić „Dobri dani nasilja“, roman „Imaju svi pravo“ Paula Sorrentina, dramu „Vučistrah“ od Petra Kanavelića i zbirku pjesama „Rječnik tišine“ slovenskog pjesnika Aleša Debeljaka.

Kolege su te nazvali „glasom generacije koja dolazi“. Slažeš li se s tim i možeš li mi malo objasniti kakav je to glas, što nam on govori o toj generaciji?

Ne mogu se složiti s tom sintagmom, uopće zapravo ne mislim da postoji nešto što bi mogli nazvati generacijom u onom književnom ili pjesničkom smislu, kao skupine ljudi koji su objedinjeni ispod jedne kupole, a kamo li da bih mogao biti generacijski glas. Knjigom „Autopilot“ pokušao sam dati skicu onoga što mislim da jest naša suvremenost, sa svim kontradikcijama, privatnim sumnjama, neodlučnostima, staklenim čašama u trenutku kada ih gledaš kako padaju prema podu i ništa ne napraviš, večerima koja su najčešće jutro, jednim prevladavajućim osjećajem kako nas je netko drugi ukrcao u ovo u čemu sada plutamo, o

„Knjigom 'Autopilot' pokušao sam dati skicu onoga što mislim da jest naša suvremenost, sa svim kontradikcijama, neodlučnostima... o nemogućnosti da izađemo iz pretijesnih čizama, i nekakvom strahu ako odlučimo krenuti dalje.“

nemogućnosti da izađemo iz pretijesnih čizama, i nekakvom strahu ako odlučimo krenuti dalje.

Iako ne pratim temeljito domaću suvremenu književnu scenu, jesam li u krivu ako kažem, s obzirom na pročitano, kako mi se čini da pisanje poprilične većine domaćih književnika krase nekakav nevidljivi, ali osjetni veo turobnosti i svojevrsnog beznađa? Jesu li ti tekstovi zapravo samo prikaz jednog vremena, našeg vremena?

U pravu si, i meni je to zanimljivo. Možda bi stvari trebalo staviti u malo širi, vremenski kontekst. Do pred rat imali smo postmodernu na vrhuncu u našoj književnosti, posebno generacija okupljena oko časopisa *Quorum*. Zatim se dogodio rat nakon kojeg je gotovo čitava književnost druge polovice devedesetih i početka dvijetisućitih pisala o ratu. Zadnjih recimo 7-8 godina imamo generaciju autora rođenih od 1980. naovamo (npr. Marko Pogačar, Ivana Rogar, Sven Popović, Andrija Škare, Korana Serdarević, Ružica Aščić...) čije knjige obilježava baš to beznađe koje spominješ. Kritičar Vladimir Arsenić priča o „zakašnjelom modernizmu“ kod mlađih autora koji danas pišu pod utjecajem modernizma, i u čijem fokusu nije više ratna tematika. Knjige gore spomenutih

autora jesu o nama, o ovom tranzicijskom i post-tranzicijskom bukeu koji nam je svima u ustima, o njegovoj scenografiji, svakodnevicu i odnosima svih nas unutar takvog konteksta. Ali unatoč tom beznađu, ako na trenutak uzmemo neku od tih knjiga vidjet ćemo kako iza turobnosti naše suvremenosti i dalje postoje detalji, sitnice i osjećaji koje nam književnost može osvijestiti, a za koje smo možda bili i zaboravili da postoje.

Budućnost književnosti, čitanja i pisanja u Lijepoj našoj? Smatraš li da je u današnjem on-line, brzopoteznom, instant i, da tako kažem, globalnom vremenu i prostoru, teže no ikad prije razlučiti kvalitetno od nekvalitetnog, vrijednost od šunda?

Tu odluku na kraju uvijek donosimo na temelju privatnih senzibiliteta koji ovise o nizu okolnosti. Čitat će se i pisati neovisno o tehnološkom okruženju u kojem živimo. Knjigu treba promatrati kao izum, kao kotač koji je vrlo brzo promijenio čitavu civilizaciju i koji je ostao idejno nepromijenjen od trenutka kada je izumljen. Nemam nikakve dvojbe o tome da ćemo uvijek pisati i čitati, dok god imamo tekućine u očnim šuplinama.

Naveo si kako se autopilot uključuje kad je smjer poznat, a vožnja sigurna... Kako si to povezao sa svojim pjesmama?

Kao što si rekla, autopilot je sistem koji se uključuje kada je vožnja sigurna, a smjer poznat, upravo suprotno od onoga u čemu naša suvremenost pluta. Pjesme iz zbirke „Autopilot“ većinom se bave prije spomenutim prevladavajućim osjećajem kako nas je netko drugi ukrcao u ovo u čemu se sada vozimo. Kroz njih se smjenjuju godišnja doba, gradska scenografija, životinje, otok, a negdje u pozadini svake od njih su ljudi, pomireni i nedovoljno hrabri da bi zakoračili naprijed ili samo isključili krivo namještenog autopilota.

Jedno pomalo naivno pitanje, rekla bih. Može li se uopće objektivizirati, a samim time i „popravlјati“ poezija, na način da pjesnik dopušta nekom drugom da mu korigira i „pegla“ tekstove? Ne događa li se onda svojevrsno oskvrnuće pjesme koja je subjektivna, i čija vrijednost leži upravo u tome što ona jest onakva kakvom nam je pjesnik sam donosi?

Poezija kao i sve književne vrste mora biti uređivana, lektorirana, korigirana i prolaziti kroz standardni proces izdavanja knjige da bi pred čitatelja došla u onom obliku u kojem je držimo u ruci. Ako je urednik kvalitetan iz rukopisa će izvući ono najbolje, viškove očistiti, za neke dijelove tražiti nadopune, itd. Taj proces događa se u dijalogu s urednikom, autor nije i ne može biti uvijek u pravu.

Pokretač si i jedan od glavnih aktera, uz Svena Popovića, Andriju Škare i Doru Lugarić, programa „Tko čita?“ Reci mi o čemu se tu radi i koji je bio motiv pokretanja takvog programa?

Tko čita? je program za promociju autora rođenih od 1980. naovamo pokrenut prošle godine. Svrha programa je omogućiti mladim autorima prostor unutar kojeg bi oni mogli čitati svoje knjige prvijence ili rukopise, iskomunicirati napisano s generacijskim kontekstom. Program je gostovao u nekoliko hrvatskih gradova (Dubrovnik, Hvar, Split, Vela Luka...), a redovno se održava jedanput u dva mjeseca u prostoru galerije Studentskog centra u Zagrebu. U programu je do sada gostovalo dvadesetak autora, i kao rezultat njihovih čitanja u lipnju smo objavili knjižicu *Tko čita?* – sezona 2015./16.

Kako gledaš na osvajanje nagrade „Na vrh jezika“? Što uopće nagrade znače za pisca, koliko su važna ta prepoznavanja i

nagrađivanja od strane struke u književnom stvaralaštvu?

Nagrade kao što su *Na vrh jezika* omogućavaju da se ukoriče prvi rukopisi, da prva knjiga bez puno guranja dobije konačni oblik. Također omogućavaju određenu vidljivost unutar književnog polja i kao takve od neizmjerne su važnosti za nas početnike. S druge strane sve što se događa nakon toga je u potpunosti prepušteno autoru, koliko će on biti uporan i gurati dalje to pisanje, hoće li uopće postojati motiv ili koliko će biti zadovoljan s napisanim. Na sve to nijedna nagrada ne može utjecati jer nitko neće čitati i pisati umjesto tebe. U tome smo sami.

„Otok se predstavlja kao prostor izolacije, danas nerijetko masmedijski prezentirane u onom najbanalnijem, geografskom smislu... Ostavimo romantična ljetovanja sa strane, Otoka danas nema jer našu suvremenost određuje upravo nemogućnost izolacije...“

Često puta se otok interpretira kao prostor izoliranosti i istovremeno jedinstvene ukorijenjenosti, kao prostor samoće, tišine i prirodnog zaglušujućeg uplitanja svih i svakoga u ono intimno. Kako vidiš taj prostor proturječnosti?

Interpretacije koje spominješ dio su otočke mitomanije koju su iznijele sve grane umjetnosti, od filma do književnosti. Otok se predstavlja kao prostor izolacije, danas nerijetko masmedijski

Foto: Jure Živković

prezentirane u onom najbanalnijem, geografskom smislu, a takva vrsta izolacije danas ne postoji. Ostavimo romantična ljetovanja sa strane, Otoka danas nema jer našu suvremenost određuje upravo nemogućnost izolacije kao osvajanja prostora samoće. Ona postoji kao osobna odluka pojedinca, a ne kao nešto što određuje geolokacija tog istog pojedinca, i to je čini mi se krajnja konzekvenca tehnološke evolucije.

Što je s jezikom u pogledu otoka? Kakvu ulogu ima ono „otočko“ na jezik, obogaćuje li ga ili sužava, ili pak oboje?

Tu je zanimljivo kako s jedne strane postoji gotovo apsolutna dominacije prirodnosti, legendarni duet more – sunce, obluci, zelena boja borovih iglica, dakle ljepota kakvu je zamišljao netko tko je izmislio tu riječ. S druge strane postoji jezik, otočki dijalekt ili još preciznije veloluški dijalekt, koji je nevjerojatno precizan, suhoparan i lišen emocija, reduciran na samu bit radnje ili osjećaja koje opisuje. On kao da se odbija suočiti s ljepotom scenografije unutar koje živi. Možda je zato Vela Luka poznata po dobrim pjevačima / pjevačicama jer pjesmom je najlakše izraziti emocije koje se ne mogu jezikom.

Vjerujem da si i ti često puta svjedok evociranja nekakve prošlosti, ma što god ona predstavljala, minulih vremena, načina života. Mogu se čuti generacije naših roditelja kako kažu „da se nekad bolje živjelo“. Ne ulazeći dublje u smisao i širinu te izjave, smatraš li da postoji bolje vrijeme od ovog našeg vremena? Ili je samim time što je tvoje, naše, najbolje što može biti? Ili je opravdano biti nostalgičan?

Odavno stoji ona maksima kako je nostalgija rezultat optimizma memorije. Vrlo je nezahvalno

„Ne mogu i ne želim vjerovati kako je prije bilo bolje, zanimaju me nijanse, kratki trenuci sreće... Sve za što sam mislio kako je sigurno i čvrsto na kraju se slomilo kao najtanja kokošja kost koju dijete slomi jednom rukom.“

o prošlim vremenima pričati kao o boljima zato što nemamo mjerni etalon kojim bi uopće mogli to izmjeriti. *Self-help* literatura govori kako sreću trebamo pronaći u sebi, suvremena teorija govori o nestajanju subjekta u društvu, *blockbuster* filmovi su distopijski, likovna umjetnost nastoji biti politički angažirana, Irvine Welsh govori kako trebamo odabrati život, otvoriti *Facebook*, *Twitter*, *Instagram*, pronaći mjesto na kojem će nekoga biti briga za nas, dijalektalna poezija i klapsko pjevanje žanrovski je ukopano u devetnaestostoljetnom tercet u kamen – more – maslina, arheološka iskapanja u Veloj Spili pokazala su kako je čovjek zadnjih dvadesetak tisuća godina više-manje nepromijenjen u onim osnovnim ljudskim potrebama, i što na kraju ovog paušalnog nabiranja zaključiti? Ne mogu i ne želim vjerovati kako je prije bilo bolje, zanimaju me nijanse, kratki trenuci sreće, nikako sveobuhvatnost neutemeljenih izjava. Sve za što sam mislio kako je sigurno i čvrsto na kraju se slomilo kao najtanja kokošja kost koju dijete slomi jednom rukom.

Darko hvala, vidimo se.

Dno

pridi malo bliže, između nas su samo ljudi, pridruži se večeras našoj brigadi sakrit ćemo se u podzemnim garažama, na armiranim jastucima nebodera.

svi smo nabijeni poput bakrenog namota elektromotora svi smo slabo prokuhana riža u neprobavljivom vikendu.

ti tvrdiš; ovo dno mora negdje prestati.

napokon shvaćam brzinu; to je kad kiša potamani urod pšenice dok strašila na oranicama imaju previše rupa na šeširima, iznad nas visi ubojita mehanika vode.

nema revolucija, samo izleti iz kojih se djeca vraćaju sa svojom djecom.

naše koračanje je raštivano kao i grad kojeg su pojele stolice.

ovo dno treba prestati, napokon se izliti i razvodniti ocean ako već ledenjaci nisu uspjeli.

Kako smo postali suvremeni

što ćemo s nebom ako je gore granica, najlakše je napustiti večer, ovaj gusti korov između šanka i prstiju parazitno raste, gotovo je nemoguće pronaći bedro bez strija ili konobara s glazbenim ukusom.

korice knjiga su filteri, ono u njima izgovor za rušenje neba. ljudi su smotuljak koji se potihom zapalio u kutu kluba, uvijek u strahu od drugog. cinizam je količina sline dovoljna za spojiti dva papira, većina pretjera zatim ljudi sporije gore.

Bruno tvrdi kako je Zagreb labor u kojem kapa voda iz nečije klime. netko je trebao tu klimu upaliti, nebo zamijeniti daljinskim upravljačem.

jesi li to ti?

pogledaj; gore ništa ne možeš isključiti, gore su granice, barem jedna mogućnost otpora kao hidrocentrala na golemoj i bučnoj rijeci. o brzini te rijeke ovisi količina topline u našim stanovima, volumen vode u onom laboru, trajanje večeri, i još je stotine tisuća stvari između rijeke, neba, večeri,

i više ne možemo govoriti o granicama kad jedna SMS poruka buširupu u tvojim prsima. riječi su napokon naoštrene glodalice. sve je suvremeno, sve je kristalno opasno.